

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
EVGENIJE TANČEVA
přednesené dne 28. června 2018¹

Věc C-216/18 PPU

**Minister for Justice and Equality
proti
LM
(Nedostatky soudního systému)**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná High Court (Vrchní soud, Irsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Evropský zatýkací rozkaz – Důvody pro odmítnutí výkonu – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 – Právo na spravedlivý proces – Právní stát – Článek 7 SEU – Odůvodněný návrh Komise vyzývající Radu, aby rozhodla, že existuje zřejmé nebezpečí, že Polská republika závažně poruší hodnotu uvedenou v článku 2 SEU“

Obsah

I. Úvod	2
II. Právní rámec	4
A. Unijní právo	4
1. Listina	4
2. Smlouva o Evropské unii	4
3. Rámcové rozhodnutí	5
B. Irské právo	6
III. Skutkový stav a původní řízení	6
IV. Analýza	8
A. K přípustnosti	8

¹ – Původní jazyk: francouzština.

B. K věci samé	9
1. Úvodní poznámky	9
2. K první předběžné otázce	10
a) Musí vést skutečné nebezpečí, že dojde k porušení nikoliv článku 4 Listiny, nýbrž jejího čl. 47 druhého pododstavce, k odložení výkonu evropského zatýkacího rozkazu?	11
b) Musí vést každé porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny bez ohledu na jeho závažnost k odložení výkonu evropského zatýkacího rozkazu?	14
1) Úvod	14
2) Požadavek zjevného odepření spravedlnosti	14
3) Vymezení zjevného odepření spravedlnosti z hlediska nezávislosti soudů	17
c) Je vykonávající justiční orgán povinen určit, zda nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti hrozí dotyčné osobě?	18
1) Úvod a vyjádření účastníků řízení	18
2) Požadavek individuálního posouzení	19
3) Jakým způsobem se prokazuje, že dotyčné osobě hrozí skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti ve vystavujícím členském státě?	21
3. Ke druhé předběžné otázce	23
V. Závěry	24

I. Úvod

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce souvisí s vývojem a reformami polského soudního systému², které vedly Evropskou komisi k tomu, že dne 20. prosince 2017 přijala odůvodněný návrh, v němž vyzývá Radu, aby na základě čl. 7 odst. 1 SEU rozhodla, že existuje zřejmé nebezpečí, že Polská republika závažně poruší jednu z hodnot, které jsou společné členským státům a které jsou uvedeny v článku 2 SEU, a sice právní stát³ (dále jen „odůvodněný návrh Komise“).

2. Postup podle článku 7 SEU, je-li dokončen, tedy pokud Evropská rada rozhodne, že došlo k závažnému a trvajícimu porušení hodnot uvedených v článku 2 ze strany členského státu, umožňuje pozastavit určitá práva, která pro tento stát vyplývají ze Smluv. Takový postup nebyl nikdy zahájen, natož dokončen. Odůvodněný návrh Komise představuje první pokus v tomto směru, přičemž k dnešnímu dni Rada rozhodnutí, k němuž ji tento návrh vyzývá, nepřijala.

2 – Jedná se zejména o jmenování členů Ústavního soudu a skutečnost, že nedošlo ke zveřejnění některých jeho rozhodnutí. Dále jde o nové režimy odchodu soudců Nejvyššího soudu a soudců obecných soudů do důchodu, nové mimořádné odvolací řízení v rámci Nejvyššího soudu, odvolávání a jmenování předsedů obecných soudů, jakož i o ukončení mandátu a postup jmenování soudců-členů Státní soudní rady.

3 – Návrh rozhodnutí Rady o zjištění zřejmého nebezpečí závažného porušení zásady právního státu ze strany Polské republiky, ze dne 20. prosince 2017, COM/2017/0835 final.

3. V projednávané věci byly na L. M., odpůrce v původním řízení, vydány polskými soudními orgány tři zatýkácí rozkazy na základě rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy⁴, ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009⁵ (dále jen „rámcové rozhodnutí“). L. M. tvrdí, že v důsledku reformy polského soudního systému, které jsou analyzovány v odůvodněném návrhu Komise, je vystaven skutečnému nebezpečí, že mu v tomto členském státě nebude zajištěn spravedlivý proces, a tvrdí, že toto nebezpečí brání tomu, aby byl předkládajícím soudem předán polským justičním orgánům.

4. Na základě zásady vzájemného uznávání jsou přítom členské státy povinny vykonat každý evropský zatýkáčím rozkaz⁶. Vykonávající justiční orgán může výkon takového zatýkáčím rozkazu odmítnout pouze v taxativně uvedených případech povinného odmítnutí výkonu podle článku 3 rámcového rozhodnutí nebo fakultativního odmítnutí výkonu podle článků 4 a 4a rámcového rozhodnutí⁷.

5. V rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 98), ovšem Soudní dvůr rozhodl, že pokud vykonávající justiční orgán zjistí, že je v případě osoby, na niž byl vydán evropský zatýkáčím rozkaz, dáno skutečné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), výkon tohoto zatýkáčím rozkazu musí být odložen. K tomuto závěru dospěl Soudní dvůr jednak na základě posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191), kde připustil, že „za výjimečných okolností“ smí být zásady vzájemného uznávání a vzájemné důvěry mezi členskými státy omezeny, jednak na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí, podle kterého tímto rámcovým rozhodnutím „není dotčena povinnost ctít základní práva“ zakotvená zejména v Listině⁸.

6. Soudní dvůr nicméně v rozsudku Aranyosi a Căldăraru podmiňuje odložení výkonu evropského zatýkáčím rozkazu tím, že vykonávající justiční orgán provede dvoufázový přezkum.

7. V první fázi musí vykonávající justiční orgán určit, zda je dáno skutečné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení ve vystavujícím členském státě v důsledku „systémových či celoplošných nedostatků nebo nedostatků týkajících se určitých skupin osob nebo určitých vězeňských zařízení“⁹. Za účelem určení, že takové nedostatky existují, musí vykonávající justiční orgán vyjít z „objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů o vězeňských podmínkách, jež panují ve vystavujícím členském státě“, zejména z „mezinárodních soudních rozhodnutí, jako jsou rozsudky ESLP, ze soudních rozhodnutí vystavujícího členského státu, jakož i z rozhodnutí, zpráv a jiných dokumentů vydaných orgány Rady Evropy nebo v rámci systému Organizace spojených národů“¹⁰.

8. Z druhého, vykonávající justiční orgán se musí ujistit, že jsou dány vážné a prokazatelné důvody domnívat se, že *osoba, na niž* je vydán evropský zatýkáčím rozkaz, bude vystavena nebezpečí zjištěnému na základě poznatků, jež jsou uvedeny v předchozím bodě. „Sama existence [...] systémových či celoplošných nedostatků nebo [...] nedostatků týkajících se určitých skupin osob nebo některých vězeňských zařízení [...] nutně neznamená, že v *konkrétním případě* bude dotyčná osoba v případě svého předání [...] podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení“¹¹. Vykonávající justiční orgán si proto musí na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí vyžádat od vystavujícího justičního orgánu doplňující informace ohledně vězeňských podmínek dotyčné osoby. Pokud má vykonávající justiční

4 – Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34.

5 – Úř. věst. 2009, L 81, s. 24.

6 – Viz bod 6 odůvodnění a čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí.

7 – Rozsudky ze dne 16. července 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 36), a ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 80).

8 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, body 82 až 88).

9 – Ve věci Aranyosi a Căldăraru vyplývalo nelidské či ponižující zacházení z vězeňských podmínek v Maďarsku a Rumunsku.

10 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (spojené věci C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 89).

11 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 93) (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

orgán na základě těchto informací za to, že dotyčná osoba není vystavena skutečnému nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení, musí evropský zatýkácí rozkaz vykonat. Jestliže na základě těchto informací naopak konstatuje, že dotyčná osoba je takovému nebezpečí vystavena, musí výkon tohoto zatýkácího rozkazu odložit.

9. V projednávané věci není základním právem, jehož porušení je vyžádána osoba dle svého tvrzení ve vystavujícím členském státě vystavena, zákaz nelidského či ponižujícího zacházení, který byl dotčen ve výše uvedeném rozsudku Aranyosi a Căldăraru, nýbrž, jak jsem již zmínil, právo na spravedlivý proces. Soudní dvůr je dotazován zejména na to, zda druhá fáze přezkumu vymezeného v rozsudku Aranyosi a Căldăraru je na takovou situaci použitelná. Jinými slovy, Soudní dvůr je tázán, zda k tomu, aby byl vykonávající justiční orgán povinen odložit výkon evropského zatýkácího rozkazu, musí konstatovat jednak to, že v polském soudnictví existují nedostatky, které představují skutečné nebezpečí porušení práva na spravedlivý proces, a jednak to, že dotyčná osoba je takovému nebezpečí vystavena, nebo zda postačí, že konstatuje, že v polském soudnictví existují nedostatky, aniž by se musel ujistit o tom, že je dotyčná osoba takovému nebezpečí vystavena.

10. Jedná se o zásadní otázku, jelikož předkládající soud uvádí, že má na základě odůvodněného návrhu Komise a dvou stanovisek¹² Evropské komise pro demokracii prostřednictvím práva (dále jen „Benátská komise“) za to, že takové nedostatky existují.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Listina

11. Článek 47 Listiny, nadepsaný „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“, zní:

„Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.

Každý má právo, aby jeho věc byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, předem zřízeným zákonem. Každému musí být umožněno poradit se, být obhajován a být zastupován.

Bezplatná právní pomoc je poskytnuta všem, kdo nemají dostatečné prostředky, pokud je to nezbytné k zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti.“

2. Smlouva o Evropské unii

12. Článek 2 SEU stanoví:

„Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřipustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.“

12 – Stanovisko Benátské komise č. 904/2017 ze dne 11. prosince 2017 k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Státní soudní radě, a k návrhu zákona, kterým se mění zákon o Nejvyšším soudu, předloženým prezidentem Polské republiky, a k zákonu o organizaci obecných soudů; a stanovisko Benátské komise č. 892/2017 ze dne 11. prosince 2017 k zákonu o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stanoviska Benátské komise“). Tyto dokumenty jsou dostupné na internetové stránce Benátské komise <http://www.venice.coe.int/webforms/events/>.

13. Článek 7 SEU stanoví:

„1. Na odůvodněný návrh jedné třetiny členských států, Evropského parlamentu nebo Evropské komise může Rada většinou čtyř pětin svých členů po obdržení souhlasu Evropského parlamentu rozhodnout, že existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší hodnoty uvedené v článku 2. Před přijetím tohoto rozhodnutí vyslechne Rada daný členský stát a může stejným postupem podat tomuto státu doporučení.

Rada pravidelně přezkoumává, zda důvody, které ji k takovému rozhodnutí vedly, stále trvají.

2. Na návrh jedné třetiny členských států nebo Evropské komise a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu může Evropská rada jednomyslně rozhodnout, že došlo k závažnému a trvajícím porušení hodnot uvedených v článku 2 ze strany členského státu, poté co tento členský stát vyzve, aby se k této věci vyjádřil.

3. Bylo-li učiněno zjištění uvedené v odstavci 2, může Rada kvalifikovanou většinou rozhodnout, že určitá práva, která pro dotyčný stát vyplývají z použití Smluv, včetně hlasovacích práv zástupců jeho vlády v Radě, budou pozastavena. Přitom přihlédne k možným důsledkům takového pozastavení pro práva a povinnosti fyzických a právnických osob.

Povinnosti dotyčného členského státu vyplývající ze Smluv jsou pro tento stát v každém případě i nadále závazné.

4. Rada může později kvalifikovanou většinou rozhodnout, že změní nebo zruší opatření přijatá podle odstavce 3, jestliže se změní situace, která vedla k přijetí těchto opatření.

5. Pro účely tohoto článku se v Evropském parlamentu, Evropské radě a Radě použijí pravidla hlasování stanovená v článku 354 Smlouvy o fungování Evropské unie.“

3. Rámcové rozhodnutí

14. Bod 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí stanoví:

„Mechanismus evropského zatýkacího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. Jeho provádění lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajícího porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii některým členským státem v případě, že toto porušování Rada zjistila podle čl. 7 odst. 1 uvedené smlouvy s důsledky stanovenými v čl. 7 odst. 2.“

15. Článek 1 rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Definice evropského zatýkacího rozkazu a povinnost jej vykonat“, stanoví:

„1. Evropský zatýkací rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody.

2. Členské státy vykonají evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.

3. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.“

B. Irské právo

16. Zákon z roku 2003 o evropském zatýkacím rozkazu, kterým bylo provedeno rámcové rozhodnutí¹³, v čl. 37 odst. 1 stanoví:

„Osoba nebude předána podle tohoto zákona, pokud

- a) je její předání neslučitelné se závazky státu na základě
 - i) Úmluvy [Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod], nebo
 - ii) Protokolů k Úmluvě [Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod],
- b) její předání představuje porušení některého ustanovení Ústavy [...]

III. Skutkový stav a původní řízení

17. Na L. M., polského státního příslušníka, byly Polskou republikou vydány tři evropské zatýkací rozkazy.

18. První evropský zatýkací rozkaz vydal¹⁴ dne 4. června 2012 Sąd Okręgowy w Poznaniu (Krajský soud v Poznani, Polsko) za účelem stíhání L. M. pro trestný čin „nedovolené výroby a zpracování omamných nebo psychotropních látek, prekursorů nebo náhražek těchto látek, a jejich pašování nebo obchodování s nimi“ a trestný čin „účasti na zločinecké skupině nebo zločinném spolčení za účelem spáchání trestného činu“. Podle tohoto zatýkacího rozkazu se měl L. M. v období od roku 2002 do jara 2006 účastnit v Poznani a ve Włocławku zločinného spolčení, jehož cílem bylo zejména obchodovat ve velkém rozsahu s omamnými látkami. Během tohoto období měl prodat nejméně 50 kg amfetaminu v hodnotě minimálně 225 000 zlotých (PLN), 200 000 tablet extáze v hodnotě minimálně 290 000 PLN a nejméně 3,5 kg marihuany v hodnotě minimálně 47 950 PLN.

19. Druhý evropský zatýkací rozkaz vydal¹⁵ dne 1. února 2012 Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajský soud ve Varšavě, Polsko) za účelem stíhání L. M. pro dva trestné činy, přičemž v obou případech se jednalo o trestný čin „nedovoleného obchodování s omamnými a psychotropními látkami“. Podle tohoto zatýkacího rozkazu měl L. M. v létě 2007 dodat do Holandska nejméně 6 kg marihuany a následně 5 kg marihuany. Dopis vystavujícího justičního orgánu upřesňuje, že marihuana, kterou L. M. dodal ostatním členům zločinecké skupiny, již byl členem, mu poté byla prodána s tím, aby ji distribuoval v Polsku.

20. Třetí evropský zatýkací rozkaz vydal¹⁶ dne 26. září 2013 Sąd Okręgowy w Włocławku (Krajský soud ve Włocławku, Polsko) za účelem stíhání L. M. pro trestný čin „nedovolené výroby a zpracování omamných nebo psychotropních látek, prekursorů nebo náhražek těchto látek, a jejich pašování nebo obchodování s nimi“. Podle tohoto zatýkacího rozkazu se měl L. M. od července 2006 do listopadu 2007 ve Włocławku podílet na obchodování s nejméně 30 kg amfetaminu v hodnotě minimálně 150 000 PLN, 55 000 tablet extáze v hodnotě minimálně 81 000 PLN a nejméně 7,5 kg marihuany v hodnotě minimálně 105 250 PLN.

13 – European Arrest Warrant Act 2003.

14 – V řízení 2013/295 EXT.

15 – V řízení 2014/8 EXT.

16 – V řízení 2017/291 EXT.

21. L. M. byl zatčen v Irsku dne 5. května 2017. Se svým předáním polským orgánům nesouhlasil zejména z důvodu, že v důsledku nedávných legislativních reforem polského soudního systému a státního zastupitelství v Polsku je vystaven skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, a to v rozporu s článkem 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).

22. Po průtazích, které byly podle předkládajícího soudu způsobeny obtížemi souvisejícími s právní pomocí, změnou právního zástupce a návrhy na odročení jednání za účelem získání možnosti předložit nové důkazy a informace o polských legislativních reformách, se před High Court (Vrchní soud, Irsko) konalo dne 1. a 2. února 2018 jednání. V rozsudku ze dne 12. března 2018 High Court (Vrchní soud) konstatoval, že je nutné dotázat se Soudního dvora na výklad rámcového rozhodnutí, a vyzval účastníky řízení, aby se vyjádřili k otázkám, které zamýšlí položit Soudnímu dvoru.

23. Dne 23. března 2018 High Court (Vrchní soud) na základě odůvodněného návrhu Komise a stanovisek Benátské komise rozhodl, že legislativní reformy, k nimž došlo v posledních dvou letech v Polsku, jako celek porušují společnou hodnotu právního státu uvedenou v článku 2 SEU. Na základě toho dovedl, že existuje skutečné nebezpečí, že odpůrci v původním řízení nebude v Polsku zajištěn spravedlivý proces, jelikož zde již není zaručena nezávislost justičního orgánu a není již zajištěn soulad s polskou Ústavou.

24. High Court (Vrchní soud) si klade otázku, zda se druhá fáze přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), použije, existují-li ve vystavujícím členském státě nedostatky soudního systému, které představují porušení zásad právního státu. High Court (Vrchní soud) se domnívá, že druhá fáze tohoto přezkumu použitelná není. V takovém případě by totiž bylo nereálné od dotyčné osoby požadovat, aby prokázala, že tyto nedostatky mají vliv na řízení, které je proti ní vedeno.

25. High Court (Vrchní soud) má dále za to, že v důsledku systematické povahy předmětných nedostatků by vystavující justiční orgán nemohl poskytnout žádnou individuální záruku, která by byla způsobilá vyloučit nebezpečí, jemuž je dotyčná osoba vystavena. Nebylo by reálné požadovat záruky ohledně státního zástupce nebo členů soudního kolegia, včetně odvolacího soudu, nebo záruky stran respektování rozhodnutí Ústavního soudu, případně konstatujících protiústavnost ustanovení, které může mít vliv na předmětné řízení.

26. High Court (Vrchní soud) proto přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Navzdory závěrům, které Soudní dvůr vyslovil v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), pokud vnitrostátní soud konstatuje, že existují přesvědčivé důkazy o tom, že situace ve vystavujícím členském státě není slučitelná se základním právem na spravedlivý proces, protože samotný soudní systém ve vystavujícím členském státě již nefunguje podle zásady právního státu, je vykonávající justiční orgán povinen konkrétním a přesným způsobem posoudit, zda dotyčné osobě hrozí, že jí nebude zajištěn spravedlivý proces, jestliže její řízení proběhne v systému, který již nefunguje podle zásady právního státu?
- 2) V případě, že kritérium, které je třeba uplatnit, vyžaduje zvláštní posouzení skutečného nebezpečí, že dotyčná osoba bude vystavena zjevnému odepření spravedlnosti, a pokud vnitrostátní soud dospěl k závěru, že dochází k systémovému porušování zásad právního státu, je vnitrostátní soud jakožto vykonávající justiční orgán povinen požádat vystavující justiční orgán o veškeré další nezbytné informace, které by uvedenému soudu umožnily vyloučit nebezpečí, že dotyčná osoba bude vystavena zjevnému odepření spravedlnosti? Pokud ano, jaké záruky spravedlivého procesu by měl vykonávající justiční orgán požadovat?“

27. Dne 12. dubna 2018 Soudní dvůr rozhodl o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení podle čl. 107 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora.

28. Soudní dvůr dále na základě čl. 109 odst. 3 jednacího řádu vyzval Polskou republiku, aby písemně sdělila veškeré užitečné údaje týkající se projednávané věci.

29. K předběžným otázkám podali písemná vyjádření navrhovatel a odpůrce v původním řízení, Evropská komise a na základě čl. 109 odst. 3 jednacího řádu Polská republika. Tyto zúčastněné strany, jakož i Španělské království, Maďarsko a Nizozemské království přednesly ústní vyjádření na jednání konaném dne 1. června 2018.

IV. Analýza

A. K přípustnosti

30. Polská vláda tvrdí, že se jedná o hypotetický problém, jelikož neexistuje žádný důvod pro to, aby byl na základě práva na spravedlivý proces odmítnut výkon předmětných evropských zatýkacích rozkazů. Třebaže se polská vláda výslovně nedovolává nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, dovozuje z toho, že Soudní dvůr by neměl na otázky předkládajícího soudu odpovídat. Maďarská vláda tvrdí, že je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nepřípustná z důvodu, že jde o hypotetický problém.

31. Podle ustálené judikatury se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem vztahuje domněnka relevance. Odmítnutí žádosti podané vnitrostátním soudem je ze strany Soudního dvora možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny¹⁷.

32. Ze znění i systematiky článku 267 SFEU v tomto ohledu vyplývá, že řízení o předběžné otázce předpokládá, že před vnitrostátními soudy skutečně probíhá spor, v jehož rámci mají vnitrostátní soudy vydat rozhodnutí, které může zohlednit rozsudek vydaný v rámci řízení o předběžné otázce. Důvodem existence žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce není vydávání poradních posudků k obecným nebo hypotetickým otázkám, ale potřeba skutečného vyřešení sporu¹⁸.

33. V projednávané věci je Soudní dvůr dotazován na to, zda k tomu, aby byl vykonávající justiční orgán povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu, postačí, že konstatuje skutečné nebezpečí porušení práva na spravedlivý proces z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu, nebo se rovněž musí ujistit, že vyžádaná osoba bude takovému nebezpečí vystavena. Soudní dvůr je dále tázán, jaké informace a záruky musí případně vykonávající justiční orgán získat od vystavujícího justičního orgánu, aby takové nebezpečí vyloučil. Na L. M. byly přitom vydány polskými soudy tři evropské zatýkací rozkazy a předkládající soud má dle svého vyjádření za to, že nedostatky ovlivňující polský soudní systém jsou takového rázu, že ohrožují právní stát. Předání L. M. vystavujícímu justičnímu orgánu tedy závisí na tom, jak Soudní dvůr odpoví na předběžné otázky. Tyto otázky proto nelze považovat za hypotetické.

34. Mám tudíž za to, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce musí být prohlášena za přípustnou.

17 – Rozsudek ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 20).

18 – Rozsudky ze dne 8. září 2010, Winner Wetten (C-409/06, EU:C:2010:503, bod 38); a ze dne 27. února 2014, Pohotovost (C-470/12, EU:C:2014:101, body 28 a 29).

B. K věci samé

1. Úvodní poznámky

35. Zdůrazňuji, že Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se vyslovil k tomu, zda existuje skutečné nebezpečí porušení práva na spravedlivý proces z důvodu nedostatků polského soudního systému, tedy k první fázi přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Je na *vykonávajícím justičním orgánu*, aby rozhodl, zda takové nebezpečí existuje. Podle bodu 88 tohoto rozsudku je totiž vykonávající justiční orgán povinen, disponuje-li poznatky, které svědčí o skutečném nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení ve vystavujícím členském státě, existenci takového nebezpečí posoudit.

36. Soudnímu dvoru by příslušelo rozhodnout o souladu polské právní úpravy s unijním právem, a to zejména s ustanoveními Listiny, pouze v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti¹⁹. V rámci takové žaloby by nicméně Soudní dvůr rozhodl o *porušení* normy unijního práva, nikoliv o *nebezpečí* jejího porušení.

37. Dále upřesňuji, že nelze mít za to, že dokud Rada na základě čl. 7 odst. 1 SEU nerozhodla, že existuje zřejmé nebezpečí, že Polsko závažně poruší zásady právního státu, nemůže vykonávající justiční orgán provést posouzení popsané v bodě 35 tohoto stanoviska.

38. Zprvce posouzení, které případně provede Rada v rámci čl. 7 odst. 1 SEU, nemá stejný předmět jako posouzení prováděné vykonávajícím justičním orgánem při první fázi přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). V rámci čl. 7 odst. 1 SEU Rada posuzuje, zda existuje zřejmé nebezpečí porušení hodnot uvedených v článku 2 SEU, a to lidské důstojnosti, svobody, demokracie rovnosti, právního státu a lidských práv. Ve zmíněném rozsudku Aranyosi a Căldăraru se naproti tomu přezkum vykonávajícího justičního orgánu týkal existence skutečného nebezpečí porušení nikoliv hodnoty společné členskými státy, ale základního práva, a to zákazu nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu.

39. V projednávané věci se předkládající soud Soudního dvora táže, zda k tomu, aby byl povinen odložit výkon evropského zatýkácího rozkazu, postačí, že konstatuje, že „situace ve vystavujícím členském státě není slučitelná *se základním právem na spravedlivý proces*, protože samotný soudní systém [tohoto členského státu] již nefunguje podle zásady právního státu“²⁰. Soudní dvůr je tedy dotazován na důsledky porušení práva na spravedlivý proces, nikoliv na důsledky porušení hodnoty právního státu.

40. Je sice pravda, že v projednávané věci vedly Komisi k přijetí odůvodněného návrhu obavy související s nezávislostí soudců a dělbou moci, a tedy s právem na spravedlivý proces²¹. Nic to však nemění na tom, že nebezpečí porušení práva na spravedlivý proces může ve vystavujícím členském státě existovat, i když tento členský stát neporušuje zásady právního státu. Nelze proto podle mého názoru popřít, že posouzení prováděné Radou a posouzení prováděné vykonávajícím justičním orgánem, jak byla popsána v bodě 38 výše, nemají stejný předmět.

41. Zadruhé rozhodnutí Rady, že existuje zřejmé nebezpečí porušení hodnot uvedených v článku 2 SEU, nemá tytéž důsledky jako zjištění vystavujícího justičního orgánu, že existuje skutečné nebezpečí porušení základního práva.

19 – Takové žaloby, která byla předložena Soudnímu dvoru ve věci C-192/18, Komise v. Polsko.

20 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

21 – Viz body 171 až 186 důvodové zprávy odůvodněného návrhu Komise.

42. Jediným důsledkem rozhodnutí Rady, že existuje zřejmé nebezpečí, že některý členský stát závažně poruší hodnoty uvedené v článku 2 SEU, je umožnit Evropské radě, aby na základě čl. 7 odst. 2 SEU případně rozhodla, že došlo k závažnému a trvajícím porušení těchto hodnot. Rada tedy může v souladu s čl. 7 odst. 3 SEU pozastavit určitá práva, která pro dotýčný členský stát vyplývají z použití Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU, teprve je-li zjištěno *porušení*, nikoliv je-li zjištěno jen nebezpečí porušení. Rada může zejména pozastavit provádění *rámcového rozhodnutí* vůči tomuto členskému státu, jak předvídá jeho bod 10 odůvodnění.

43. Naproti tomu zjištění existence pouhého *nebezpečí* porušení zákazu nelidského či ponižujícího zacházení zavazuje vykonávající justiční orgán k tomu, aby odložil výkon evropského zatýkacího rozkazu. Tento orgán může ovšem pozastavit pouze výkon *předmětného evropského zatýkacího rozkazu*²².

44. Sdílím proto názor nizozemské vlády, která na jednání uvedla, že postup podle článku 7 SEU má zcela jinou funkci než přezkum prováděný vykonávajícím justičním orgánem podle rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Prvně uvedený postup umožňuje Unii zasáhnout v případě závažného a trvajícího porušení hodnot, na kterých je Unie založena, ze strany členského státu. Následně uvedený přezkum poskytuje vykonávajícímu justičnímu orgánu možnost chránit základní práva osoby, na niž byl vydán evropský zatýkací rozkaz.

45. Zatřetí poukazují na to, že čl. 7 odst. 1 SEU nestanoví, v jaké lhůtě musí Rada, které byl předložen odůvodněný návrh, přijmout rozhodnutí, že existuje zřejmé nebezpečí závažného porušení hodnot uvedených v článku 2 SEU. Nestanoví ani to, že by Rada měla, domnívá-li se, že takové nebezpečí neexistuje, přijmout rozhodnutí v tomto smyslu. Proto pokud i budeme mít za to, že dokud Rada nepřijme rozhodnutí na základě čl. 7 odst. 1 SEU, vykonávající justiční orgán nemůže posoudit, zda ve vystavujícím členském státě existuje skutečné nebezpečí, že dojde k porušení základního práva, znamenalo by to, že vykonávající justiční orgán by nemohl, *alespoň po neurčenou dobu*, odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu. Podotýkám, že v projednávané věci byl odůvodněný návrh Komise přijat dne 20. prosince 2017 a k dnešnímu dni Rada na základě čl. 7 odst. 1 SEU žádné rozhodnutí nepřijala²³.

2. K první předběžné otázce

46. V rámci první předběžné otázky se předkládající soud Soudního dvora táže, zda se druhá fáze přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), použije v případě, že vystavující členský stát porušuje „základní právo na spravedlivý proces“. I když samotná předběžná otázka neuvádí, na kterém právním předpise je založeno právo na spravedlivý proces, odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce odkazuje na článek 6 EÚLP.

47. K tomu uvádím, že i když jsou základní práva přiznaná EÚLP, jak upřesňuje čl. 6 odst. 3 SEU, součástí unijního práva jakožto obecné zásady, a v ní obsažená práva odpovídající právům zaručeným EÚLP mají, jak stanoví čl. 52 odst. 3 Listiny, stejný smysl a stejný rozsah, jaký jim přikládá uvedená úmluva, nepředstavuje tato úmluva právní nástroj formálně začleněný do unijního právního řádu, dokud k ní Unie nepřistoupí²⁴.

22 – V této souvislosti viz bod 106 tohoto stanoviska.

23 – Pro všechny případy uvádím, že politický kontext, do něhož je projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce zasazena, by mohl naznačovat, že Soudní dvůr nemůže tuto žádost posuzovat. Upřesňuji, že například americká právní nauka týkající se „political questions“ má obecně za to, že soud se musí zdržet rozhodnutí, pokud se domnívá, že otázku je třeba ponechat na posouzení moci výkonné nebo zákonodárné. Soudní dvůr však taková omezení svého přezkumu nepřipouští. V projednávané věci ostatně nelze otázky, které byly položeny Soudnímu dvoru, považovat za „politické“, jelikož, jak již bylo uvedeno, posouzení, které je třeba uskutečnit v rámci první fáze přezkumu, který byl vymezen ve výše zmíněném rozsudku Aranyosi a Căldăraru, se odlišuje od posouzení prováděného Radou v rámci čl. 7 odst. 1 SEU.

24 – Rozsudky ze dne 15. února 2016, N. (C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 45); a ze dne 6. října 2016, Paoletti a další (C-218/15, EU:C:2016:748, bod 21).

48. Z Vysvětlení k Listině²⁵ nicméně vyplývá, že čl. 47 druhý pododstavec Listiny odpovídá čl. 6 odst. 1 EÚLP, který se týká práva na spravedlivý proces.

49. Je proto třeba odkazovat výlučně na čl. 47 druhý pododstavec Listiny²⁶.

50. Soudní dvůr je tudíž dotazován na to, zda k tomu, aby byl vykonávající justiční orgán povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu, postačí, že konstatuje, že z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu existuje skutečné nebezpečí²⁷, že dojde k porušení práva na spravedlivý proces uvedeného v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, nebo zda se tento orgán rovněž musí ujistit, že osoba dotčená tímto zatýkacím rozkazem bude takovému nebezpečí vystavena.

51. Pro účely odpovědi na tuto otázku se budu nejprve zabývat otázkou, zda skutečné nebezpečí porušení nikoliv článku 4 Listiny, dotčeného v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), nýbrž čl. 47 druhého pododstavce téhož aktu, může vést k odložení výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Jelikož tomu tak podle mého názoru je, následně posoudím, zda je jakékoliv porušení práva na spravedlivý proces způsobilé vést k odložení výkonu takového zatýkacího rozkazu, anebo to platí jen pro porušení určité závažnosti, například zjevné odepření spravedlnosti. Konečně se budu zabývat otázkou, zda druhou fází přezkumu, který byl vymezen v rozsudku Aranyosi a Căldăraru, lze použít na případ, kdy existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu (protože skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti je podle mne relevantní kritérium). Již nyní předesílám, že druhá fáze tohoto přezkumu je podle mého názoru na takový případ použitelná.

a) Musí vést skutečné nebezpečí, že dojde k porušení nikoliv článku 4 Listiny, nýbrž jejího čl. 47 druhého pododstavce, k odložení výkonu evropského zatýkacího rozkazu?

52. Minister for Justice and Equality (ministr pro spravedlnost a rovnost, Irsko) (dále jen „ministr“), nizozemská vláda, polská vláda²⁸ a Komise mají za to, že nebezpečí porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny je způsobilé založit povinnost odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu. L. M. stejně jako předkládající soud a podle všeho i španělská vláda považují tuto skutečnost za zřejmou²⁹.

53. S ohledem na význam této otázky považuji za nezbytné se jí zabývat.

54. V této souvislosti konstatuji, že sama zásada vzájemného uznávání, která představuje „úhelný kámen“ justiční spolupráce v trestních věcech³⁰, spočívá na zásadě vzájemné důvěry mezi členskými státy. Jak Soudní dvůr rozhodl v posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP), ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, body 191 a 192), zásada vzájemné důvěry členských států zejména v souvislosti s prostorem svobody, bezpečnosti a práva ukládá každému z těchto států, aby „až na výjimečné okolnosti“ vycházel z toho, že ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která unijní právo uznává. Členské státy proto nemohou „až na výjimečné případy“ ověřovat, zda jiný členský stát skutečně v konkrétním případě dodržel základní práva zaručená unijním právem.

25 – Vysvětlení k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17). Upřesňuji, že podle těchto vysvětlení odpovídá čl. 47 první pododstavec Listiny článku 13 EÚLP, nadepsanému „Právo na účinný právní prostředek nápravy“. Článek 47 třetí pododstavec Listiny pak odpovídá judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

26 – Rozsudky ze dne 8. prosince 2011, Chalkor v. Komise (C-386/10 P, EU:C:2011:815, bod 51), a ze dne 6. listopadu 2012, Otis a další (C-199/11, EU:C:2012:684, body 46 a 47).

27 – Upřesňuji totiž, že v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198) Soudní dvůr rozhodl, že vykonávající justiční orgán je povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu, konstatuje-li, že existuje skutečné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení ve vystavujícím členském státě, nikoliv že došlo k porušení zákazu takového zacházení (a že dotyčná osoba je takovému nebezpečí vystavena). V tomto ohledu viz bod 43 tohoto stanoviska.

28 – Podle písemného vyjádření polské vlády okolnost, že se rozsudek Aranyosi a Căldăraru týkal článku 4 Listiny, „neznamená, že by omezení zásad vzájemného uznávání a vzájemné důvěry nemohla být uplatněna za účelem ochrany jiných základních práv, která takovou absolutní povahu nemají, mimo jiné práva na spravedlivý proces“.

29 – Maďarská vláda se k této otázce přímo nevyjadřuje.

30 – Viz bod 6 odůvodnění rámcového rozhodnutí.

55. Jak jsem uvedl výše³¹, v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), vycházel Soudní dvůr při stanovení povinnosti odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu z toho, že lze „za výjimečných okolností“ připustit omezení zásady vzájemného uznávání a vzájemné důvěry mezi členskými státy, a dále z čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí. Tato omezení ukazují, že vzájemná důvěra neznamena slepou důvěru³².

56. Omezení zásady vzájemného uznávání byla nicméně dosud připuštěna pouze ve vztahu k právu zakotvenému v článku 4 Listiny, a to v souvislosti jak s výkonem evropského zatýkacího rozkazu, tak v souvislosti s přemístěním žadatele o azyl na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013³³ do členského státu příslušného k vyřízení jeho žádosti³⁴.

57. V tomto ohledu poukazuji na to, že zatímco zákaz nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu zakotvený v článku 4 Listiny má absolutní povahu³⁵, to samé neplatí pro právo na spravedlivý proces uvedené v článku 47 Listiny. Toto právo může podléhat omezením³⁶.

58. Podle mého názoru však z toho nelze dovozovat, že nebezpečí porušení článku 47 Listiny není způsobitelné vést k odložení výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Stejný postoj zastává i generální advokátka E. Sharpston³⁷.

59. Zaprvé ze znění čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí nevyplývá, že by členské státy byly při provádění rámcového rozhodnutí povinny ctít pouze základní práva, která nepřipouštějí žádná omezení, jako je tomu v případě článku 4 Listiny.

60. Zadruhé připomínám, že rámcové rozhodnutí zavedlo systém předávání mezi *justičními* orgány, který nahradil vydávání mezi členskými státy, jenž zahrnoval zásah a posouzení ze strany politické moci³⁸.

61. Domnívám se přitom, že zásada vzájemného uznávání podle rámcového rozhodnutí může svědčit pouze rozhodnutí vydanému na základě *soudního* řízení, které splňuje požadavky čl. 47 druhého pododstavce Listiny.

31 – Viz bod 5 tohoto stanoviska.

32 – Stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, bod 74). V tomto ohledu viz, Lenaerts, K., „La vie après l’avis: Exploring the principle of mutual (yet not blind) trust“, *Common Market Law Review*, 2017, č. 3, s. 805.

33 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, dále jen „nařízení Dublin III“).

34 – V případě, že v členském státě, který byl primárně určen jako příslušný k posuzování žádosti o azyl na základě kritérií vyjmenovaných v nařízení Dublin III, existuje nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení, žadatele o azyl nelze do tohoto státu přemístit. Členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, musí pokračovat v přezkumu těchto kritérií za účelem určení, zda lze označit jiný členský stát za příslušný. Pokud se to ukáže jako nemožné, stává se sám příslušným členským státem. Viz čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, který je kodifikací rozsudku ze dne 21. prosince 2011, N. S. a další (C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, bod 94). Viz také rozsudky ze dne 16. února 2017, C. K. a další (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, bod 65); ze dne 26. července 2017, A. S. (C-490/16, EU:C:2017:585, bod 41), a ze dne 26. července 2017, Jafari (C-646/16, EU:C:2017:586, bod 101).

35 – Rozsudky ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 85); ze dne 6. září 2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 56); ze dne 16. února 2017, C. K. a další (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, bod 59); a ze dne 24. dubna 2018, MP (Podpůrná ochrana oběti dřívějšího mučení) (C-353/16, EU:C:2018:276, bod 36).

36 – Podle ustálené judikatury může být právo na účinný procesní prostředek omezeno, pokud je v souladu s čl. 52 odst. 1 Listiny toto omezení stanoveno zákonem, respektuje podstatu uvedeného práva a při dodržení zásady proporcionality je nezbytné a skutečně odpovídá cílům obecného zájmu, které uznává Evropská unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého (rozsudky ze dne 4. června 2013, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, bod 51; ze dne 17. září 2014, Liivimaa Lihaveis, C-562/12, EU:C:2014:2229, bod 72; ze dne 6. října 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, bod 95; ze dne 15. září 2016, Star Storage a další, C-439/14 a C-488/14, EU:C:2016:688, bod 49; ze dne 27. září 2017, Puškár, C-73/16, EU:C:2017:725, bod 62; a ze dne 20. prosince 2017, Protect Natur-, Arten- und Landschaftsschutz Umweltorganisation, C-664/15, EU:C:2017:987, bod 90).

37 – Stanovisko generální advokátky E. Sharpston ve věci Radu (C-396/11, EU:C:2012:648, bod 97).

38 – Viz bod 5 odůvodnění rámcového rozhodnutí a rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Kovalkovas (C-477/16 PPU, EU:C:2016:861, bod 41).

62. K tomu podotýkám, že v rozsudku ze dne 9. března 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, bod 54), byť se týkal nikoliv výkladu rámcového rozhodnutí, nýbrž výkladu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012³⁹, Soudní dvůr konstatoval, že „dodržení zásady vzájemné důvěry při výkonu spravedlnosti v členských státech Unie, na němž je založeno použití [nařízení Brusel I bis], [...] mimo jiné předpokládá, že rozhodnutí, která mají být vykonána v jiném členském státě, byla přijata v *soudním řízení, které skýtá veškeré záruky nezávislosti a nestrannosti, jakož i dodržení zásady kontradiktornosti*“⁴⁰.

63. Stejně tak vzájemné uznávání evropských zatýkacích rozkazů podle mého názoru předpokládá, že tresty, k jejichž výkonu byly takové zatýkací rozkazy vydány, byly uloženy na základě soudního řízení, které splňuje mimo jiné požadavky nezávislosti a nestrannosti stanovené v čl. 47 druhém pododstavci Listiny. Co se týče evropských zatýkacích rozkazů vydaných za účelem stíhání, domnívám se, že musí podléhat stejnému požadavku jako evropské zatýkací rozkazy vydané za účelem výkonu trestu. Jejich výkon totiž předpokládá, že trestní stíhání proběhne ve vystavujícím členském státě před nezávislým a nestranným justičním orgánem.

64. Takový názor ostatně zastává i generální advokát M. Bobek, podle kterého „k tomu, aby se mohly vnitrostátní soudy zapojit do evropského systému vzájemného uznávání (ve kterékoli z právních oblastí – *trestní*, civilní či správní), musí splňovat všechna kritéria, která v unijním právu definují pojem ‚soud‘, včetně jeho nezávislosti“. Generální advokát M. Bobek z toho dovozuje, že pokud „trestní soudy určitého členského státu již nemohou nadále zaručit právo na spravedlivý proces“, „nelze již dále uplatňovat zásadu vzájemné důvěry“, a „automatické vzájemné uznávání“ je tudíž vyloučeno⁴¹.

65. Existuje-li tedy skutečné nebezpečí, že řízení vedené ve vystavujícím členském státě nebude v souladu s požadavky článku 47 druhého pododstavce Listiny, předpoklad, na kterém je založena povinnost stanovená v čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí vykonat evropský zatýkací rozkaz, není splněn. Nebezpečí, že ve vystavujícím členském státě bude porušen čl. 47 druhý pododstavec Listiny, je tudíž způsobilé bránit výkonu evropského zatýkacího rozkazu⁴².

66. Zatřetí Evropský soud pro lidská práva zakazuje smluvním státům vyhoštění osoby, hrozí-li jí v zemi určení skutečné nebezpečí, že bude vystavena nejen zacházení odporujícímu článku 3 EÚLP⁴³ nebo trestu smrti⁴⁴ v rozporu s článkem 2 EÚLP a článkem 1 protokolu č. 13 k EÚLP⁴⁵, ale také zjevnému odepření spravedlnosti v rozporu s článkem 6 EÚLP⁴⁶.

67. Mám tudíž za to, že nebezpečí porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny je způsobilé založit povinnost odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu.

39 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1, dále jen „nařízení Brusel I bis“).

40 – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

41 – Stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:612, bod 86 a poznámka pod čarou 16 (kurzivou zvýraznil autor stanoviska)).

42 – K tomu dodávám, že v rozsudku ze dne 26. dubna 2018, *Donnellan* (C-34/17, EU:C:2018:282, bod 61), Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem k tomu, že pomoc při vymáhání pohledávek, kterou zavádí směrnice 2010/24/EU [směrnice Rady 2010/24/EU ze dne 16. března 2010 o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků, cel a jiných opatření (Úř. věst. 2010, L 84, s. 1)], je kvalifikována jako „vzájemná“, [...] zejména [to] znamená, že je na dožadujícím orgánu, aby [...] vytvořil podmínky, za kterých může dožádaný orgán [...] poskytnout svou pomoc“ (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

43 – Rozsudek ESLP, 4. listopadu 2014, *Tarakhel v. Švýcarsko* (CE:ECHR:2014:1104JUD002921712, § 93).

44 – Rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Al Nashiri v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, § 576 až 579).

45 – Protokol č. 13 k EÚLP týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností, podepsaný ve Vilniusu dne 3. května 2002.

46 – Rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, *Othman (Abu Qatada) v. Spojené království* (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 258).

68. Nicméně s ohledem na výjimečnost okolností, za kterých jsou podle posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, bod 191) omezení zásady vzájemného uznávání přípustná, je třeba si položit otázku, zda výkon evropského zatýkacího rozkazu musí být odložen již na základě toho, že existuje skutečné nebezpečí porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny, nebo zda jeho výkon musí být odložen pouze tehdy, existuje-li skutečné nebezpečí *zvláště závažného* porušení tohoto ustanovení.

b) Musí vést každé porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny bez ohledu na jeho závažnost k odložení výkonu evropského zatýkacího rozkazu?

1) Úvod

69. Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že podle irského práva je vykonávající justiční orgán povinen nepřistoupit k předání, existuje-li skutečné nebezpečí, že dotyčná osoba bude ve vystavujícím členském státě vystavena zjevnému odepření spravedlnosti⁴⁷.

70. Irská judikatura je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. V rozsudku *Soering v. Spojené království* Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že rozhodnutí o vydání „může výjimečně vyvolat problém v souvislosti [s článkem 6 EÚLP], pokud uprchlík byl vystaven – nebo hrozí, že bude vystaven – zjevnému odepření spravedlnosti“⁴⁸.

71. Třebaže se předkládající soud nedotazuje Soudního dvora na to, zda musí být výkon evropského zatýkacího rozkazu odložen již na základě toho, že existuje skutečné nebezpečí porušení čl. 47 druhého pododstavce Listiny, nebo teprve na základě existence skutečného nebezpečí *zvláště závažného* porušení tohoto ustanovení, například zjevného odepření spravedlnosti, považují za nutné se touto otázkou zabývat. Tato otázka totiž vyplývá z otázky, které jsem se věnoval v bodech 52 až 68 tohoto stanoviska. Kromě toho druhá předběžná otázka výslovně odkazuje na skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti.

2) Požadavek zjevného odepření spravedlnosti

72. Domnívám se, že k tomu, aby výkon evropského zatýkacího rozkazu musel být odložen, nepostačuje existence skutečného nebezpečí porušení čl. 47 druhý pododstavec Listiny ve vystavujícím členském státě. Podmínkou je skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti.

73. Zprv z ustálené judikatury vyplývá, že omezení zásady vzájemné důvěry musí být vykládána restriktivně⁴⁹.

74. Co se týče rámcového rozhodnutí, členské státy jsou podle jeho čl. 1 odst. 2 povinny vykonat evropský zatýkací rozkaz. Jeho výkon mohou odmítnout pouze z důvodů, které jsou taxativně uvedeny v člancích 3, 4 a 4a uvedeného rámcového rozhodnutí. Zatímco tedy výkon evropského zatýkacího rozkazu představuje pravidlo, odmítnutí jeho výkonu je pojata jako výjimka, která musí být vykládána restriktivně⁵⁰.

47 – V žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se totiž uvádí, že „kritérium umožňující určit, zda článek 6 EÚLP brání předání, je ustálené. Podle ustálené vnitrostátní judikatury musí být dotyčná osoba vystavena skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti. V rozsudku *Minister for Justice, Equality and Law Reform v. Brennan* [2007] IESC 24, Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) rozhodl, že porušení práv zakotvených v článku 6 EÚLP odůvodňuje odmítnutí předání na základě zákona z roku 2003 o evropském zatýkacím rozkazu pouze tehdy, jsou-li dány výjimečné okolnosti, například jasně prokázaný a zásadní nedostatek soudního systému dožadujícího státu“.

48 – Rozsudek ESLP, 7. července 1989, *Soering v. Spojené království* (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, § 113).

49 – Rozsudek ze dne 26. dubna 2018, *Donnellan* (C-34/17, EU:C:2018:282, bod 50).

50 – Rozsudek ze dne 23. ledna 2018, *Piotrowski* (C-367/16, EU:C:2018:27, bod 48).

75. Zadruhé, jak bylo uvedeno výše⁵¹, právo na spravedlivý proces může podléhat omezením, pokud tato omezení zejména respektují podstatu uvedeného práva, jak to stanoví čl. 52 odst. 1 Listiny.

76. Mám tudíž za to, že vykonávající justiční orgán může být povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu pouze tehdy, existuje-li skutečné nebezpečí, že bude porušeno nikoliv jen právo na spravedlivý proces jako takové, nýbrž jeho *podstata*.

77. Jinými slovy, v případě absolutního práva, jakým je zákaz nelidského či ponižujícího zacházení, by k tomu, aby musel být výkon odložen, postačovalo, že existuje skutečné nebezpečí porušení tohoto práva. Naproti tomu, v případě práva, které nemá absolutní povahu, by měl být výkon odložen pouze tehdy, pokud se skutečné nebezpečí porušení týká podstaty tohoto práva.

78. Zatřetí se takový postoj shoduje s postojem, který zaujal Evropský soud pro lidská práva.

79. Jak bylo zmíněno výše⁵², Evropský soud pro lidská práva má za to, že k tomu, aby měl smluvní stát povinnost nevyhostit nebo nevydat danou osobu, musí této osobě hrozit, že bude v dožadujícím členském státě vystavena nikoliv jen porušení článku 6 EÚLP jako takovému, ale „zjevnému odepření spravedlnosti“⁵³. V případě práva na spravedlivý proces tedy z pohledu tohoto soudu nepostačuje, jako u zákazu nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu, pouhé skutečné nebezpečí „zacházení, které je v rozporu s článkem 3 [EÚLP]“⁵⁴.

80. V čem podle Evropského soudu pro lidská práva spočívá zjevné odepření spravedlnosti?

81. Podle Evropského soudu pro lidská práva, „zjevné odepření spravedlnosti jde nad rámec prostých nesrovnalostí nebo nedostatečných záruk v řízení, které by mohly vést k porušení článku 6 [EÚLP], kdyby k nim došlo v samotném smluvním státě. Je třeba, aby se jednalo o porušení principu spravedlnosti řízení zaručeného článkem 6 [EÚLP], které je natolik závažné, že vede k anulaci nebo dokonce destrukci samé podstaty práva chráněného tímto ustanovením“⁵⁵.

51 – Viz bod 57 a poznámka pod čarou 36 tohoto stanoviska.

52 – Viz bod 70 tohoto stanoviska.

53 – Rozsudek ESLP, 7. července 1989, Soering v. Spojené království (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, § 113); rozsudek ESLP, 2. března 2010, Al-Saadoon a Mufdhi v. Spojené království (CE:ECHR:2010:0302JUD006149808, § 149); rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 258); rozsudek ESLP, 24. července 2014, Al Nashiri v. Polsko (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, § 456 a 562 až 564); rozhodnutí ESLP, 15. června 2017, Harkins v. Spojené království (CE:ECHR:2017:0615DEC007153714, § 62).

54 – Rozsudek ESLP, 28. února 2008, Saadi v. Itálie (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 125).

55 – Rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 260); rozsudek ESLP, 24. července 2014, Al Nashiri v. Polsko (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, § 563).

82. Podle uvedeného soudu může být zjevným odepřením spravedlnosti, které brání vydání nebo vyhoštění dotyčné osoby: odsouzení osoby v nepřítomnosti bez možnosti domoci se meritorního přezkumu obžaloby⁵⁶; ve své podstatě arbitrární proces naprosto popírající právo na obhajobu⁵⁷; zbavení svobody bez možnosti požádat nezávislý a nestranný soud o přezkum jeho zákonnosti či záměrné a systematické odepírání přístupu k advokátovi, zejména v případě jednotlivce zadržovaného v cizí zemi⁵⁸. Evropský soud pro lidská práva přikládá význam i skutečnosti, že se civilní osoba musí dostavit před soud složený, byť jen zčásti z vojáků, kteří podléhají moci výkonné⁵⁹.

83. Pokud je mi známo, Evropský soud pro lidská práva rozhodl pouze ve čtyřech případech, že vydání nebo vyhoštění by bylo porušením článku 6 ESLP. Jedná se o rozsudek *Othman (Abu Qatada) v. Spojené království*, kde zjevné odepření spravedlnosti spočívalo v tom, že byly připuštěny důkazy získané mučením; rozsudek *Husayn v. Polsko*, kdy zjevné odepření spravedlnosti spočívalo zejména v tom, že stěžovatel byl bez sdělení obvinění vězněn po dobu dvanácti let na americké vojenské základně Guantánamo; rozsudek *Al Nashiri v. Polsko*, který byl vydán ve stejný den jako rozsudek *Husayn v. Polsko* a kterému se hodlám více věnovat; a rozsudek z nedávné doby *Al Nashiri v. Rumunsko*⁶⁰.

84. V rozsudku *Al Nashiri v. Polsko*⁶¹ byl stěžovatel, saúdskoarabský státní příslušník, zadržen ve Spojených arabských emirátech a přemístěn do tajné věznice v Polsku a poté na americkou vojenskou základnu Guantánamo. Byl stíhán před vojenskou komisí působící na základně Guantánamo za přípravu sebevražedného útoku proti americkému válečnému plavidlu a za účast na atentátu směřujícím proti francouzskému tankeru. Evropský soud pro lidská práva konstatoval existenci skutečného nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti s ohledem na tři skutečnosti. Zaprvé předmětná vojenská komise nebyla nezávislá ani nestranná, a nebylo tedy možno považovat ji za „soud“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP. Byla ustavena s tím, aby soudila „některé cizí státní příslušníky ve válce proti terorismu“, nebyla součástí federálního soudního systému Spojených států a byla složena výlučně z vojáků. Zadruhé Evropský soud pro lidská práva ve svém závěru, že tato komise není soudem „zřízeným zákonem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP, vychází z rozsudku *US Supreme Court (Nejvyšší soud, Spojené státy)*⁶². Zatřetí podle Evropského soudu pro lidská práva byla dána vysoká pravděpodobnost, že proti stěžovateli budou použity důkazy získané mučením⁶³.

85. Navrhuji použít kritérium zvolené Evropským soudem pro lidská práva a mít za to, že výkon evropského zatýkacího rozkazu musí být odložen pouze v případě existence skutečného nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti ve vystavujícím členském státě.

56 – Rozhodnutí ESLP, 16. října 2001, *Einhorn v. Francie* (CE:ECHR:2001:1016DEC007155501, § 33 a 34). V uvedené věci měl ESLP za to, že se nejedná o zjevné odepření spravedlnosti, jelikož se stěžovatelem, kterého soud v Pensylvánii odsoudil v nepřítomnosti za vraždu, může být, pokud o to požádá, vedeno nové řízení při jeho návratu do Pensylvánie.

57 – Rozsudek ESLP, 8. listopadu 2005, *Bader a Kanbor v. Švédsko* (CE:ECHR:2005:1108JUD001328404, § 47). Řízení, v němž na jednání nebyl žádný ze svědků vyslechnut, všechny v něm posuzované důkazy předložil státní zástupce a obžalovaný, ani jeho advokát, nebyli předvoláni, se vyznačuje arbitrárností a naprostým popřením práva na obhajobu.

58 – Rozhodnutí ESLP ze dne 20. února 2007, *Al-Moayad v. Německo* (CE:ECHR:2007:0220DEC003586503, § 100 až 108). V této věci ESLP dospěl k závěru, že se nejedná o zjevné odepření spravedlnosti, jelikož stěžovatel, který byl stíhán za příslušnost ke dvěma teroristickým organizacím a vztahovala se na něj žádost Spojených států o vydání, nebude přemístěn do některé z věznic nacházejících se mimo území Spojených států, kde by neměl přístup k advokátovi a byl by souzen vojenským soudem nebo jiným mimořádným soudem.

59 – Rozsudek ESLP, 12. května 2005, *Ócalan v. Turecko* (CE:ECHR:2005:0512JUD004622199, § 112), a rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Al Nashiri v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, § 562).

60 – Rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, *Othman (Abu Qatada) v. Spojené království* (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 263 až 287); rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Husayn (Abu Zubaydah) v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD000751113, § 559); rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Al Nashiri v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, § 565 až 569), a rozsudek ESLP, 31. května 2018, *Al Nashiri v. Rumunsko* (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412, § 719 až 722).

61 – Rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Al Nashiri v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111).

62 – Tento soud v bodě 567(ii) svého rozsudku uvádí: „[the military commission] did not have legitimacy under US and international law resulting in, as the Supreme Court found, its lacking the ‚power to proceed‘ and [...], consequently, it was not ‚established by law‘ for the purposes of Article 6§1“.

63 – Rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Al Nashiri v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, § 565 až 569). Obdobná úvaha je uvedena v bodech 719 až 722 rozsudku ESLP ze dne 31. května 2018, *Al Nashiri v. Rumunsko* (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412).

3) Vymezení zjevného odepření spravedlnosti z hlediska nezávislosti soudů

86. V projednávané věci existuje podle předkládajícího soudu skutečné nebezpečí, že L. M. bude ve vystavujícím členském státě vystaven zjevnému odepření spravedlnosti, a to zejména z důvodu nedostatečné nezávislosti soudů tohoto členského státu.

87. Lze nedostatek nezávislosti soudů ve vystavujícím členském státě považovat za zjevné odepření spravedlnosti?

88. V této souvislosti připomínám, že čl. 47 druhý pododstavec Listiny stanoví, že každý má právo, aby jeho věc byla projednána nezávislým a nestranným soudem.

89. Podle judikatury Soudního dvora zahrnuje pojem „nezávislost“ dva aspekty. První, vnější aspekt předpokládá, že je orgán chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly ohrozit nezávislost rozhodování jeho členů ve sporech, které jim jsou předloženy. Druhý, vnitřní aspekt souvisí s pojmem „nestrannost“ a týká se rovného odstupu ve vztahu ke stranám sporu a jejich příslušným zájmům s ohledem na předmět sporu. Tento aspekt vyžaduje objektivitu a neexistenci jakéhokoliv zájmu na výsledku sporu nad rámec striktního použití právního předpisu⁶⁴. Tyto záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadují existenci pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, funkční období, jakož i důvody pro zdržení se hlasování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců, pokud jde o neovlivnitelnost uvedeného orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutralitu ve vztahu k zájmům vzájemně se střetávajícím ve věci⁶⁵.

90. Podle mého názoru nelze vyloučit, že nedostatek nezávislosti soudů ve vystavujícím členském státě by v zásadě mohl představovat zjevné odepření spravedlnosti.

91. Zprvce Soudní dvůr v rozsudku ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, body 41 a 42), rozhodl, že „ochrana nezávislosti [vnitrostátních soudů] je [...] zásadní“ a že „záruka nezávislosti [...] je inherentní poslání rozhodovat jako soud“⁶⁶. Zejména existence záruk ohledně složení soudu je samotným základem práva na spravedlivý proces⁶⁷.

92. Zadruhé v rozsudcích Al Nashiri v. Polsko a Al Nashiri v. Rumunsko⁶⁸ Evropský soud pro lidská práva konstatoval existenci skutečného nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti zejména z toho důvodu, že vojenská komise zřízená na základně Guantánamo není nezávislá ani nestranná, a nelze ji tudíž považovat za „soud“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP⁶⁹.

93. Zdůrazňuji však, že na nedostatečnou nezávislost nebo nestrannost lze nahlížet jako na zjevné odepření spravedlnosti pouze tehdy, jde-li o nedostatek natolik závažný, že je v důsledku něho zcela popřena spravedlnost řízení. Jak uvedl Evropský soud pro lidská práva v rozsudku Othman (Abu Qatada) v. Spojené království, existuje zásadní rozdíl mezi připuštěním důkazů získaných mučením jako v dané věci a porušeními článku 6 EÚLP, která vyplývají například ze složení soudního kolegia⁷⁰.

64 – Rozsudky ze dne 19. září 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, body 51 a 52); ze dne 16. února 2017, Margarit Panicello (C-503/15, EU:C:2017:126, body 37 a 38), a ze dne 14. června 2017, Online Games a další (C-685/15, EU:C:2017:452, body 60 a 61).

65 – Rozsudek ze dne 19. září 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, bod 53); usnesení ze dne 14. května 2008, Pilato (C-109/07, EU:C:2008:274, bod 24), a rozsudek ze dne 31. května 2013, D. a A. (C-175/11, EU:C:2013:45, bod 97).

66 – Viz také rozsudky ze dne 19. září 2006, Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, bod 49); ze dne 14. června 2017, Online Games a další (C-685/15, EU:C:2017:452, bod 60), a ze dne 13. prosince 2017, El Hassani (C-403/16, EU:C:2017:960, bod 40).

67 – Rozsudky ze dne 1. července 2008, Chronopost a La Poste v. Ufex a další (C-341/06 P a C-342/06 P, EU:C:2008:375, bod 46); ze dne 19. února 2009, Gorostiaga Atxalandabaso v. Parlament (C-308/07 P, EU:C:2009:103, bod 42), a ze dne 31. ledna 2018, Gyarmathy v. FRA (T-196/15 P, nezveřejněný, EU:T:2018:47, bod 97).

68 – Rozsudek ESLP, 24. července 2014, Al Nashiri v. Polsko (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111); a rozsudek ESLP, 31. května 2018, Al Nashiri v. Rumunsko (CE:ECHR:2018:0531JUD00323412).

69 – Viz bod 84 tohoto stanoviska.

70 – Rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 265).

94. Především musím obzvláště zdůraznit skutečnost, že rozsudky *Al Nashiri v. Polsko* a *Al Nashiri v. Rumunsko*⁷¹, které jsou k dnešnímu dni jedinými, ve kterých Evropský soud pro lidská práva konstatoval porušení článku 6 EÚLP zejména z důvodu nedostatečné nezávislosti a nestrannosti soudů země určení, se týkaly mimořádných soudů, příslušných v oblasti terorismu a složených výlučně z vojáků.

95. Je na předkládajícím soudu, aby na základě těchto úvah určil, zda v *projednávané věci* dosahuje tvrzený nedostatek nezávislosti polských soudů takové závažnosti, že je v důsledku něho zcela popřena spravedlnost řízení, a představuje tudíž zjevné odepření spravedlnosti. Jak uvedl Soudní dvůr v rozsudku *Aranyosi a Căldăraru*, za tím účelem musí předkládající soud vyjít z objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajů o podmínkách, jež panují ve vystavujícím členském státě, které dokládají existenci nedostatků ovlivňujících polský soudní systém⁷². V tomto ohledu lze odůvodněný návrh Komise, stejně jako stanovisko Benátské komise, zohlednit, a to s výhradou, ke které se ještě vrátím, že se předkládající soud informuje o případném vývoji situace v Polsku po vydání těchto dokumentů.

96. Za předpokladu, že vykonávající justiční orgán konstatuje existenci skutečného nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu, je na základě samotného takového zjištění povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu? Nebo musí pokračovat v přezkumu a určit, zda je takovému nebezpečí vystavena *osoba dotčená* tímto zatýkacím rozkazem? Právě na tuto otázku se nyní pokusím nalézt odpověď.

c) Je vykonávající justiční orgán povinen určit, zda nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti hrozí dotyčné osobě?

1) Úvod a vyjádření účastníků řízení

97. Jak jsem již uvedl, v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, *Aranyosi a Căldăraru* (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, body 91 až 93) Soudní dvůr rozhodl, že vykonávající justiční orgán je povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu pouze v případě, že jednak konstatuje, že ve vystavujícím členském státě existuje skutečné nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení v důsledku celkových vězeňských podmínek v tomto členském státě, a jednak že dotyčná osoba bude takovému nebezpečí vystavena⁷³. Podle Soudního dvora se totiž existence nedostatků vězeňského systému, byť celoplošných, nutně netýká *všech* vězeňských zařízení. Z pouhého zjištění, že existují nedostatky vězeňského systému, proto nelze dovodit, že *dotyčná osoba* bude podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení.

98. Předkládající soud má za to, že pokud jsou nedostatky soudního systému vystavujícího členského státu zvláště závažné, v tom smyslu, že tento členský stát již nedodrжуje zásady právního státu, musí předání odmítnout a není povinen ověřovat, zda takovému nebezpečí bude vystavena *dotyčná osoba*⁷⁴.

71 – Rozsudek ESLP, 24. července 2014, *Al Nashiri v. Polsko* (CE:ECHR:2014:0724JUD002876111); a rozsudek ESLP, 31. května 2018, *Al Nashiri v. Rumunsko* (CE:ECHR:2018:0531JUD003323412).

72 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, *Aranyosi a Căldăraru* (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 89). Viz také rozsudek ze dne 21. prosince 2011, *N. S. a další* (C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865, bod 91).

73 – Viz také rozsudek ze dne 6. září 2016, *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, bod 58); a usnesení ze dne 6. září 2017, *Peter Schotthöfer & Florian Steiner* (C-473/15, EU:C:2017:633, body 24 až 26).

74 – Viz bod 24 tohoto stanoviska.

99. Ministr tvrdí, že druhá fáze přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku Aranyosi a Căldăraru, se použije. Pokud by tomu tak nebylo, znamenalo by to systematické odmítání výkonu evropských zatýkacích rozkazů vydaných Polskem ze strany irských justičních orgánů. Zdůrazňuje zejména, že takové systematické odmítání by nebylo v souladu s bodem 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí, se zásadou vzájemného uznávání, která je ústavní povahy, ani se zásadou rovnosti mezi členskými státy, která je zakotvena v článku 4 SEU.

100. L. M. se domnívá, že druhou fází přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku Aranyosi a Căldăraru, nelze použít na situaci, kdy důvěra členských států v to, že Polsko dodržuje nejzásadnější z hodnot, a sice právní stát, byla zcela a prostě popřena.

101. Podle názoru španělské vlády se druhá fáze přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku Aranyosi a Căldăraru, použije. Maďarská vláda má za to, že o existenci nedostatků polského soudního systému lze rozhodnout pouze v rámci postupu podle článku 7 SEU, a že první fáze přezkumu vymezeného v rozsudku Aranyosi a Căldăraru proto není splněna. Pokud by splněna byla, druhá fáze tohoto přezkumu by podle maďarské vlády byla použitelná. Nizozemská vláda tvrdí, že tato druhá fáze se použije.

102. Polská vláda má za to, že neexistuje nebezpečí porušení zásad právního státu v Polsku, ani porušení práva dotčené osoby, L. M., na spravedlivý proces. Zaprvé předkládající soud nemůže konstatovat porušení zásad právního státu na základě odůvodněného návrhu Komise, a to zejména proto, že po přijetí tohoto návrhu byla polská právní úprava změněna. Podle polské vlády nemá předkládající soud pravomoc rozhodnout o porušení zásad právního státu Polskou republikou, neboť taková pravomoc náleží v rámci postupu podle článku 7 SEU Evropské radě. Předkládající soud nemá pravomoc ani k tomu, aby pozastavil provádění rámcového rozhodnutí, jelikož tato pravomoc náleží podle bodu 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí Radě. Zadruhé podle polské vlády předkládající soud neprokázal, že by samotný L. M. byl vystaven skutečnému nebezpečí porušení jeho práva na spravedlivý proces. Tento soud především nedokázal uvést žádné, byť jen hypotetické důvody, pro které by L. M. měl být vystaven nebezpečí, že mu nebude zajištěn spravedlivý proces.

103. Komise tvrdí, že se druhá fáze přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku Aranyosi a Căldăraru, použije. Okolnost, že ve vztahu k danému členskému státu byl přijat odůvodněný návrh ve smyslu čl. 7 odst. 1 SEU, podle Komise neznamená, že předání do tohoto členského státu danou osobu vystavuje automaticky skutečnému nebezpečí porušení práva na spravedlivý proces. Nelze totiž vyloučit, že v určitých případech budou soudy tohoto členského státu s to projednat věc nezávisle, jak požaduje čl. 47 druhý pododstavec Listiny. Namísto je proto posouzení každého jednotlivého případu. Za účelem správného provedení tohoto individuálního posouzení by měl vykonávající justiční orgán přihlédnout jak k totožnosti dotčené osoby (zejména zda se jedná o příslušníka politické opozice nebo zda je tato osoba příslušníkem diskriminované sociální nebo etnické menšiny), tak k povaze a okolnostem trestného činu, pro který je osoba vyžádána (zejména zda se jedná o politický trestný čin, byl spáchán při výkonu svobody projevu či spolčování, nebo k němu učinili veřejná prohlášení zástupci vládnoucí moci). Předkládající soud by měl konečně vzít v úvahu situaci soudců, kteří se blíží věku odchodu do důchodu (u nichž o tom, zda i po dosažení tohoto věku zůstanou ve funkci, rozhoduje na základě volného uvážení výkonná moc) či pravidla týkající se kariérního postupu soudců.

2) Požadavek individuálního posouzení

104. Domnívám se, že vykonávající justiční orgán je povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu pouze tehdy, pokud konstatuje nejen to, že existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu, ale rovněž to, že dotčená osoba bude tomuto nebezpečí vystavena.

105. Zaprvé poukazují na to, že podle posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, bod 192), se výjimečná situace, kdy členské státy ověřují, zda jiný členský stát dodržuje základní práva, může týkat pouze dodržení těchto práv „v konkrétním případě“.

106. Mám za to, že závěr, podle kterého je vykonávající justiční orgán povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu, aniž by ověřil, zda je nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, vyplývajícím podle tohoto orgánu z nedostatků soudního systému, vystavena *dotyčná osoba*, by byl neslučitelný s bodem 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí, který stanoví, že „provádění [mechanismu evropského zatýkacího rozkazu] lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajících porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 [SEU] některým členským státem v případě, že toto porušování Rada zjistila podle čl. 7 odst. 1 [SEU]“. Zmíněný bod 10 odůvodnění členským státům zakazuje, aby ve vztahu k jinému členskému státu pozastavily provádění rámcového rozhodnutí, a to s výjimkou případu, kdy Evropská rada přijala vůči tomuto členskému státu rozhodnutí na základě nynějšího čl. 7 odst. 2 SEU⁷⁵. Tento bod odůvodnění naproti tomu členskému státu nezakazuje, aby pozastavil provádění rámcového rozhodnutí „v konkrétním případě“, tedy odložil výkon konkrétního evropského zatýkacího rozkazu. Podotýkám ostatně, že v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), Soudní dvůr uvedený odklad připustil, ačkoliv takové rozhodnutí Evropské rady nebylo přijato.

107. Navíc bude-li se odklad týkat výkonu rámcového rozhodnutí v „konkrétním případě“, nedojde k narušení rovnosti mezi členskými státy, která je zakotvena v čl. 4 odst. 2 SEU.

108. Zadržím i za předpokladu, že v Polsku existuje z důvodu nedávných reforem soudního systému skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti⁷⁶, nelze z toho dovozovat, že *žádný* polský soud nebude s to projednat *jakoukoli* věc v souladu s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny. Plně se ztotožňuji s argumentem Komise, podle kterého „i když bylo konstatováno, že právní stát je ve vystavujícím členském státě vážně ohrožen [...], nelze vyloučit, že za určitých okolností je zachována schopnost soudů vést řízení s mírou nezávislosti nezbytnou k tomu, aby bylo zaručeno dodržení základního práva zakotveného v čl. 47 druhém pododstavci Listiny“.

109. Zatřetí Evropský soud pro lidská práva za účelem určení, zda existuje skutečné nebezpečí zacházení, které je v rozporu s článkem 3 EÚLP, „zkoum[á] předvídatelné důsledky navrácení stěžovatele do země určení, a to s přihlédnutím ke všeobecné situaci v této zemi a ke *konkrétním okolnostem případu dotyčné osoby*“⁷⁷. Podle Evropského soudu pro lidská práva skutečnost, že v dané zemi existuje obecný problém dodržování lidských práv, sama o sobě neprokazuje, že navrácení dotyčné osoby do této země by bylo v rozporu s článkem 3 EÚLP⁷⁸. Stejně tak za účelem ověření, zda existuje nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, tento soud v praxi zohledňuje nejen situaci v zemi určení, ale také konkrétní okolnosti týkající se dotyčné osoby⁷⁹.

75 – K přijetí rámcového rozhodnutí došlo dne 13. června 2002, tedy před tím, než dne 1. února 2003 vstoupila v platnost Niceská smlouva (Úř. věst. C 80, 2001, s. 1). Právě čl. 1 odst. 1 Niceské smlouvy vložil do článku 7 odstavec 1. Odkaz na čl. 7 odst. 1 SEU, uvedený v bodě 10 rámcového rozhodnutí, je tedy nyní třeba vykládat jako odkaz na čl. 7 odst. 2 SEU. K tomuto viz bod 38 tohoto stanoviska.

76 – Posouzení této otázky přísluší, jak bylo uvedeno v bodech 35 a 95 tohoto stanoviska, předkládajícímu soudu.

77 – Rozsudek ESLP, 30. října 1991, Vilvarajah a další v. Spojené království (CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, § 108; rozsudek ESLP, 28. února 2008, Saadi v. Itálie (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 130); rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 187), a rozsudek ESLP, 23. března 2016, F. G. v. Švédsko (CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, § 120) (kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

78 – Rozsudek ESLP, 28. února 2008, Saadi v. Itálie (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 131); rozsudek ESLP, 25. dubna 2013, Savridin Džurajev v. Rusko (CE:ECHR:2013:0425JUD007138610, § 153 a 169), a rozsudek ESLP, 25. března 2014, M. G. v. Bulharsko (CE:ECHR:2014:0325JUD005929712, § 79).

79 – Rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 272 a 277 až 279). Viz také bod 112 tohoto stanoviska.

110. Například co se týče článku 3 EÚLP, v rozsudku *Mo. M. v. Francie* Evropský soud pro lidská práva konstatuje, že navrácení stěžovatele do Čadu, ze kterého uprchl poté, co byl zatčen čadskými tajnými službami a mučen, by znamenalo porušení článku 3 EÚLP. Evropský soud pro lidská práva vychází ze zpráv místních nevládních organizací a pozorovatelů EU, z nichž vyplývá, že pro obecnou situaci v Čadu jsou charakteristická vojenská vězení spravovaná tajnými službami. Evropský soud pro lidská práva následně zkoumá osobní situaci stěžovatele. V tomto ohledu uvádí, že lékařské zprávy potvrzují, že stěžovatel byl již v Čadu mučen a dále že mu mučení opětovně hrozí, bude-li tam navrácen, jelikož je ve Francii aktivní na podporu opoziční strany a podle všeho byl na něho tři roky po jeho odjezdu z Čadu vydán čadskými orgány zatykač⁸⁰.

111. V rozsudku *M. G. v. Bulharsko* Evropský soud pro lidská práva konstatuje, že stěžovateli, kterého ruské orgány hledají s tím, aby byl předveden před trestní soudy Inguška, jedné ze severokavkazských republik, a stíhán pro podezření z příslušnosti k čečenské guerille, hrozí v případě vyhoštění do Ruska vážné a prokazatelné nebezpečí, že bude mučen. Evropský soud pro lidská práva nejprve zkoumá obecnou situaci v Severním Kavkaze a konstatuje, že v tomto regionu nadále probíhá ozbrojený konflikt, který je doprovázen mimosoudními popravami, mučením a jiným nelidským či ponižujícím zacházením. Následně posuzuje osobní situaci stěžovatele a poukazuje na to, že je proti němu vedeno trestní stíhání zejména pro účast v ozbrojené skupině, přípravu teroristických útoků, obchod se zbraněmi a omamnými látkami, že ruské tajné služby zajistily v jeho bydlišti velké množství zbraní a že ho ruské orgány podezírají z příslušnosti k ozbrojené džihádistické skupině. Na základě toho Evropský soud pro lidská práva konstatuje, že je stěžovatel vystaven značnému nebezpečí, že bude mučen, pokud bude uvězněn v některém ze severokavkazských zařízení⁸¹.

112. Pokud jde o čl. 6 odst. 1 EÚLP, v rozsudku *Ahorugeze v. Švédsko* Evropský soud pro lidská práva konstatuje, že vydání stěžovatele, rwandského státního příslušníka příslušejícího k etnické skupině Hutuů, do Rwandy, kde má být souzen za genocidu a zločiny proti lidskosti, by ho nevystavilo skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti. Evropský soud pro lidská práva se na základě rozsudků Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu a informací poskytnutých nizozemskými vyšetřovateli a norskými policisty domnívá, že není prokázáno, že rwandské soudy nejsou nezávislé a nestranné. Dále zkoumá osobní situaci stěžovatele. Podle Evropského soud pro lidská práva okolnost, že byl před Mezinárodním trestním tribunálem pro Rwandu svědkem obhajoby, ani skutečnost, že řídil rwandský úřad pro civilní letectví, ani to, že byl odsouzen za ničení cizího majetku v období genocidy v roce 1994, stěžovatele nevystavují zjevnému odepření spravedlnosti⁸².

3) *Jakým způsobem se prokazuje, že dotyčné osobě hrozí skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti ve vystavujícím členském státě?*

113. Domnívám se, že jak tvrdí Komise, k prokázání toho, že dotyčná osoba je vystavena předmětnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, je třeba doložit, že jsou dány zvláštní okolnosti týkající se jak této osoby, tak trestného činu, pro který je tato osoba stíhána nebo za který byla odsouzena, které dotyčnou osobu takovému nebezpečí vystavují. V tomto ohledu Komise navrhuje zejména ověřit, zda osoba, na kterou byl vydán evropský zatýkácí rozkaz, je příslušníkem politické opozice nebo příslušníkem diskriminované sociální nebo etnické menšiny. Komise dále navrhuje zkoumat především to, zda trestný čin, pro který je dotyčná osoba stíhána, je politické povahy nebo zda k němu nebo sankci za něj učinila vládnoucí moc veřejná prohlášení. Tyto návrhy je třeba podle mého názoru následovat.

80 – Rozsudek ESLP, 18. dubna 2013, *Mo. M. v. Francie* (CE:ECHR:2013:0418JUD001837210, § 38 až 43).

81 – Rozsudek ESLP, 25. března 2014, *M. G. v. Bulharsko* (CE:ECHR:2014:0325JUD005929712, § 87 až 91).

82 – Rozsudek ESLP, 27. října 2011, *Ahorugeze v. Švédsko* (CE:ECHR:2011:1027JUD003707509, § 125 až 129).

114. K tomu podotýkám, že druhá věta bodu 12 odůvodnění rámcového rozhodnutí výslovně stanoví možnost odmítnout předání osoby v případě, že na základě objektivních skutečností existují důvody se domnívat, že zatýkácí rozkaz, který se na ni vztahuje, byl vydán za účelem stíhání nebo potrestání této osoby na základě zejména jejího politického přesvědčení.

115. Co se týče důkazního břemene, je podle mého názoru třeba požadovat na dotyčné osobě, aby prokázala, že jsou dány vážné a prokazatelné důvody se domnívat, že existuje skutečné nebezpečí, že bude ve vystavujícím členském státě vystavena zjevnému odepření spravedlnosti. Takový postoj je v souladu s postojem Evropského soudu pro lidská práva, který se mimo jiné domnívá, že jakmile je takový důkaz předložen, je na předmětném státu, aby rozptýlil veškeré pochybnosti s tím související⁸³.

116. V projednávané věci L. M. tvrdí, že mu hrozí skutečné nebezpečí, že bude v Polsku vystaven zjevnému odepření spravedlnosti, jelikož zásady právního státu, „jehož podstatou je právo na účinnou soudní ochranu, přičemž toto právo lze zaručit pouze existencí nezávislého soudního systému“, tam již nejsou dodržovány⁸⁴.

117. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda taková tvrzení prokazují, že by v případě předání vystavujícímu justičnímu orgánu L. M. byl vystaven skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, které vyplývá z nedostatků polského soudního systému, a to za předpokladu, že takové nebezpečí je dáno.

118. Podotýkám ovšem, že L. M. neuvádí, v jakém ohledu by nedávné reformy polského soudního systému měly ovlivnit jeho osobní situaci. Nevysvětluje, jak by nedostatky polského soudního systému, za předpokladu, že budou prokázány, bránily tomu, aby *jeho věc* byla projednána nezávislým a nestranným soudem. L. M. pouze všeobecně tvrdí, že polský soudní systém nesplňuje požadavky právního státu.

119. Podle mého názoru tedy argumenty, které uplatňuje L. M., směřují pouze k prokázání toho, že v Polsku existuje z důvodu nedostatků soudního systému skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, a nikoliv k doložení toho, že on sám bude v případě předání vystavujícímu justičnímu orgánu takovému nebezpečí vystaven. Připomínám přitom, že, jak uvedl Evropský soud pro lidská práva, skutečnost, že v dané zemi existuje obecný problém dodržování lidských práv (za předpokladu, že je prokázán), sama o sobě nedokládá, že navrácení do této země by stěžovatele vystavovalo nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti⁸⁵. Například v rozsudku Jefimova v. Rusko měl Evropský soud pro lidská práva za to, že i když existují pochybnosti o nezávislosti kazašských soudců, stěžovatelka neprokázala, že tyto pochybnosti zakládají skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, *ani že ona sama by byla takovému nebezpečí v případě vydání do Kazachstánu vystavena*⁸⁶.

120. V tomto ohledu připomínám, že L. M. je stíhán pro obchodování s omamnými látkami a nic ve spise nenasvědčuje tomu, že by se takový trestný čin nebo sama osoba L. M. vyznačovaly specifickými rysy, které L. M. vystavují tvrzenému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti. Na dotaz vznesený k této otázce na jednání právní zástupce L. M. bližší upřesnění neposkytl.

83 – Rozsudek ESLP, 27. října 2011, Ahorugeze v. Švédsko (CE:ECHR:2011:1027JUD003707509, § 116); rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 261), a rozsudek ESLP, 19. února 2013, Jefimova v. Rusko (CE:ECHR:2013:0219JUD003978609, § 220).

84 – Upřesňuji, že z rozsudku High Court (Vrchní soud) ze dne 12. března 2018, který je zmíněn v bodě 22 tohoto stanoviska, vyplývá, že právní zástupce L. M. se snažil získat důkazy týkající se stavu soudního systému v Polsku. Předkládajícímu soudu předložil zejména dokument pocházející od oficiálního polského orgánu, jehož přesná identita není předkládajícímu soudu známa. Podle tohoto dokumentu je polský justiční orgán nezávislý na ostatních mocích, dohled, který vykonává ministr spravedlnosti nad obecnými soudy, je ryze správní povahy a tento ministr nezasahuje do nezávislosti soudců.

85 – Viz bod 109 tohoto stanoviska. Viz také rozsudek ESLP, 10. února 2011, Džaksybergenov v. Ukrajina (CE:ECHR:2011:0210JUD001234310, § 37 a 44).

86 – Rozsudek ESLP, 19. února 2013, Jefimova v. Rusko (CE:ECHR:2013:0219JUD003978609, § 221 až 225). Viz také rozsudek ESLP, 17. ledna 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené království (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 284 a 285).

121. Na první otázku je proto třeba odpovědět tak, že čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí musí být vykládán v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán je povinen odložit výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud konstatuje nejen, že existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu, ale rovněž že osoba, na kterou byl tento zatýkací rozkaz vydán, je takovému nebezpečí vystavena. K tomu, aby porušení práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, zakládalo zjevné odepření spravedlnosti, musí být toto porušení natolik závažné, že by jím byla zcela popřena podstata práva chráněného tímto ustanovením. Za účelem určení, zda dotyčná osoba je předmětnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti vystavena, musí vykonávající justiční orgán zohlednit konkrétní okolnosti týkající se jak této osoby, tak trestného činu, pro který je tato osoba stíhána nebo za který byla odsouzena.

3. Ke druhé předběžné otázce

122. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že se použije druhá fáze přezkumu, který Soudní dvůr vymezil v rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), a vykonávající justiční orgán konstatuje, že vystavující členský stát porušuje zásady právního státu z důvodu nedostatků soudního systému, je vykonávající justiční orgán povinen na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí požádat vystavující justiční orgán, aby mu poskytl veškeré potřebné doplňující informace o podmínkách, za nichž bude probíhat řízení s dotyčnou osobou. Je-li tomu tak, předkládající soud se Soudního dvora táže, jaké záruky by mohl od vystavujícího justičního orgánu získat, aby vyloučil nebezpečí, že dotyčné osobě nebude zajištěn spravedlivý proces.

123. Poukazují na to, že v uvedeném rozsudku Aranyosi a Căldăraru Soudní dvůr konstatoval, že vykonávající justiční orgán musí na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí požádat justiční orgán vystavujícího členského státu o veškeré potřebné doplňující informace o podmínkách, v jakých bude dotyčná osoba vězněna. Pouze má-li vykonávající justiční orgán s ohledem na tyto informace za to, že existuje skutečné nebezpečí, že dotyčná osoba by byla ve vystavujícím členském státě podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení, je povinen výkon evropského zatýkacího rozkazu odložit⁸⁷.

124. Ministr je toho názoru, že je vykonávající justiční orgán povinen požádat vystavující justiční orgán o veškeré informace, které považuje za potřebné. Předmět takových informací lze určit pouze v každém jednotlivém případě v závislosti na tom, z jakého důvodu má vykonávající justiční orgán za to, že dotyčné osobě hrozí skutečné nebezpečí, že jí nebude zajištěn spravedlivý proces. Není možné na vykonávajícím justičním orgánu požadovat, aby prokázal neexistenci nedostatků polského soudního systému.

125. L. M. se domnívá, že na druhou předběžnou otázku není třeba odpovědět. Uvádí nicméně, že v projednávané věci nelze poskytnout žádnou záruku, která by mohla rozptýlit obavy vykonávajícího justičního orgánu, a to vzhledem k tomu, že předmětné nedostatky mají systémovou povahu.

126. Podle španělské vlády umožňuje čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí nalézt řešení v případě, že vykonávající justiční orgán váhá, jak má rozhodnout. Maďarská vláda se domnívá, že vzhledem k tomu, že vykonávající justiční orgán není oprávněn rozhodnout o tom, že existují nedostatky polského soudního systému, nemůže tento členský stát požádat o poskytnutí doplňujících informací. Podle názoru nizozemské vlády je vykonávající justiční orgán povinen použít mechanismus podle čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí. Polská vláda se ke druhé předběžné otázce nevyjádřila.

87 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, body 95 až 98).

127. Komise má za to, že vykonávající justiční orgán může požádat vystavující justiční orgán o doplňující informace. Taková žádost o informace by se mohla týkat zejména nejnovějších legislativních reforem. Nicméně tyto informace budou podle Komise nepochybně méně způsobilé rozptýlit pochybnosti vykonávajícího justičního orgánu než informace týkající se, jako ve výše zmíněném rozsudku Aranyosi a Căldăraru, vězeňských podmínek dotčené osoby.

128. Domnívám se, že pokud existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti ve vystavujícím členském státě, musí vykonávající justiční orgán využít možnosti, kterou mu nabízí čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí, k získání jednak informací týkajících se právní úpravy, která byla přijata po odůvodněném návrhu Komise a stanoviscích Benátské komise⁸⁸, a jednak informací o konkrétních okolnostech týkajících se dotčené osoby a povahy trestného činu, které by mohly tuto osobu vystavit zjištěnému skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti.

129. Podle mého názoru totiž nelze vyloučit, že taková žádost o informace, a to zejména v případě, že dotčená osoba neprokázala, že by byla sama vystavena tvrzenému zjevnému odepření spravedlnosti, by mohla poskytnout vykonávajícímu justičnímu orgánu vodítko.

130. Má-li pak vykonávající justiční orgán s ohledem na informace získané na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí za to, že osoba, na kterou byl vydán evropský zatýkácí rozkaz, není ve vystavujícím členském státě vystavena skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, je povinen tento zatýkácí rozkaz vykonat.

131. Pokud se naproti tomu vykonávající justiční orgán s ohledem na tyto informace domnívá, že dotčená osoba je ve vystavujícím členském státě vystavena skutečnému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, výkon tohoto zatýkácího rozkazu musí být odložen, nelze jej však zastavit⁸⁹. V takovém případě musí vykonávající členský stát v souladu s čl. 17 odst. 7 rámcového rozhodnutí informovat o tomto prodlení Eurojust s uvedením důvodů odkladu. Nelze-li existenci tohoto nebezpečí vyloučit v přiměřené lhůtě, musí vykonávající justiční orgán rozhodnout, zda je namístě postup předání ukončit⁹⁰.

132. Na druhou otázku je proto třeba odpovědět tak, že pokud vykonávající justiční orgán konstatuje, že ve vystavujícím členském státě existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, je povinen si na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí od vystavujícího justičního orgánu vyžádat, je-li to třeba, veškeré potřebné doplňující informace, a to jednak ohledně legislativního vývoje, ke kterému došlo po dni, k němuž se vztahují informace, které má k dispozici pro účely určení existence skutečného nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, a jednak o konkrétních okolnostech týkajících se dotčené osoby a povahy trestného činu, pro který je stíhána nebo za který byla odsouzena.

V. Závěry

133. Vzhledem k výše uvedenému navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázky předložené High Court (Vrchní soud, Irsko) takto:

„1) Článek 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, je třeba vykládat v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán je povinen odložit výkon evropského zatýkáčím rozkazu, pokud konstatuje nejen to,

88 – K tomu uvádím, že polská vláda v písemném vyjádření předkládajícímu soudu vytýká, že nezohlednil legislativní reformy, k nimž došlo po přijetí odůvodněného návrhu Komise.

89 – Rozsudky ze dne 16. července 2015, Lanigan (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, bod 38), a ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 98).

90 – Rozsudek ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru (C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 104).

že existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti z důvodu nedostatků soudního systému vystavujícího členského státu, ale rovněž to, že osoba, na kterou byl tento zatýkácí rozkaz vydán, je takovému nebezpečí vystavena. K tomu, aby porušení práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny základních práv Evropské unie, zakládalo zjevné odepření spravedlnosti, musí být natolik závažné, aby tím byla zcela popřena podstata práva chráněného tímto ustanovením. Za účelem určení, zda dotyčná osoba je předmětnému danému nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti vystavena, musí vykonávající justiční orgán zohlednit konkrétní okolnosti týkající se jak této osoby, tak trestného činu, pro který je tato osoba stíhána nebo za který byla odsouzena.

- 2) Pokud vykonávající justiční orgán konstatuje, že ve vystavujícím členském státě existuje skutečné nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, je povinen si na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí rámcového rozhodnutí 2002/584, ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299, od vystavujícího justičního orgánu vyžádat, je-li to třeba, veškeré potřebné doplňující informace, a to jednak o legislativním vývoji, ke kterému došlo po dni, k němuž se vztahují informace, které má k dispozici pro účely určení existence skutečného nebezpečí zjevného odepření spravedlnosti, a jednak o konkrétních okolnostech týkajících se dotyčné osoby a povahy trestného činu, pro který je stíhána nebo za který byla odsouzena.“